

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS

Miljøvern avdelingen

Inspeksjon ved Kløfta renseanlegg i Ullensaker kommune

Kommunens adresse:	Ullensaker kommune Postboks A, 2051 Jessheim	Tlf. nr.	-
Inspeksjonsdato:	02.06.2008	Org. nr	933 649 768
Forrige kontroll:	-	Tillatelse nr.:	-
Til stede fra kommunen:	Enhetsleder vann, avløp og renovasjon (VAR) Eivind Åsnes, avdelingsleder drift renseanlegg Peter Ørvik, avdelingsleder miljø, renovasjon og gebyrer (og ansvarlig for enhetens kvalitetssystem) Marit Dahl, avdelingsleder drift transportsystem vann og avløp Svein-Arne Kværner, formann Kløfta renseanlegg Helge Fuglerud og driftsoperatør Kløfta renseanlegg Petter Andreassen.	Utslippstillatelse av: Endring av:	1.12.96 -
Lokalisering av renseanlegg:	Gislestubben, 2040 Kløfta	Rapport nr: Arkivkode: Saksnr., brev:	2008.044.I.MVAOA 461.2 2008/11945
Fylkesmannens inspektør:	Senioringeniør Jens Hertzberg og overingeniør Lotte Oddaker	Bransjenr. (NACE): Risikoklasse:	75.11 3

Hensikt:

Forhåndsvarslet inspeksjon med spesiell vekt på rensekrav til anlegget, registrering av overløpsdrift, drift av renseanlegg, utslippskontroll og internkontroll (risikovurdering og avviksbehandling).

Inspeksjonen var et ledd i en landsdekkende kontrollaksjon. Målene for aksjonen var:

- Kartlegging av status for gjennomføring av nye krav
- Bidra til gjennomføring av nye krav innen fastsatt frist
- Medvirke til bedre datakvalitet i avløpsrapporteringen

Hovedkonklusjon:

Under inspeksjonen ble det avdekket 2 avvik. Det også gitt 1 anmerkning.

Utarbeidet dato:

Godkjent dato: 27. juni 2008

Sign.:

Sign.:

Inspektør: Lotte Oddaker

Jens Hertzberg for Are Hedén (seksjonsleder)

1. Innledning

Inspeksjoner gjennomføres i hovedsak for å verifisere at gjeldende krav med hensyn til ivaretagelse av ytre miljø overholdes. Inspeksjonen fokuserer på overholdelse av krav og rapporten beskriver eventuelle avvik og anmerkninger som ble avdekket under kontrollen. Rapporten gir således ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner på et avvik og en anmerkning er som følger:

AVVIK defineres som overtredelse av vilkår gitt i utslippstillatelsen eller gjeldende lover og forskrifter, eller på bedriftens egne prosedyrer og instruksjoner som har relevans for å ivareta det ytre miljø.

ANMERKNING er et forhold som ikke omfattes av definisjonen for avvik, men som Fylkesmannen mener det er riktig å påpeke for å ivareta og forbedre det ytre miljø.

2. Dokumentunderlag

Dokumentunderlag for kontrollen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften).
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften).
- Utslippstillatelse av 1.12.1996.

3. Omfang

Følgende områder ble dekket under inspeksjonene:

- Status for internkontroll (risikokartlegging, avviksbehandling, ledelsens gjennomgang)
- Beregning av utslippet (tettbebyggelsens) størrelse
- Rutiner for vurdering av *vesentlige endringer* av renseanlegget
- Renseanleggets kapasitet
- Dokumentasjon av overløpnes lokalitet og utforming
- Registrering og beregning av overløpsdrift på nettet
- Styrende driftsparametere ved renseanlegg – dokumentasjon og bruk
- Overvåkings- og alarmutstyr
- Rutiner for kontroll og vedlikehold av styringskomponenter
- Rutiner for planlegging og gjennomføring av utslippskontrollen
- Rutiner for oppfølging og vurdering av resultater fra utslippskontrollen

4. Forholdet til forurensningslovgivingen for Kløfta renseanlegg / Jessheim tettsted

Utslippstørrelsen for Kløfta renseanlegg er beregnet iht. NS9426 av kommunen til å utgjøre ca 10.600 personequivallenter med utslipp til ferskvann (vassdrag). Fylkesmannen er derfor tilsyns- og konsesjonsmyndighet jfr. forurensningsforskriften §§ 14-1 og 14-3.

Overløp ved rensanlegg går til Jeksla, rensed utslippsvann til Leira. Resipienten faller innenfor kategori ”følsomt område”, jfr. pkt. 1.1A i vedlegg I til forurensningsforskriften kap. 11.

Renseanlegget skal dermed redusere avløpsvannets innhold av:

- fosfor med 90 %,
- biokjemisk oksygenforbruk (BOF₅) med minst 20 % (eller ned til minimum 40 mg O₂/L)
- suspendert stoff (SS) med 50 % (eller ned til minimum 60 mg/L).

Det vises her til forurensningsforskriften §§ 14-2 og 14-6 og vedlegg II til kap. 11. Krav i utslippstillatelsen av 1.12.96 i den grad de er strengere enn gjeldende forskrift er fortsatt gjeldende.

Slam fra Kløfta renseanlegg transporteres til Gardermoen renseanlegg.

5. Avvik

Følgende avvik ble avdekket under inspeksjonen:

Avvik 1: Det er vesentlige mangler ved risikovurderingen for renseanlegget.

Avvik fra HMS-internkontrollforskriften § 5, 2. ledd, punkt 6.

Grunnlag for avviket:

- Det er ikke foretatt en dokumentert risikovurdering for avløpsanlegget med overløp
- Risikovurdering er ikke fulgt opp med en handlingsplan for forhold med uakseptabel høy risiko

Kommentar:

Kommunen gjennomførte risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser) i 1998. ROS-analysene skal revideres høsten 2008 og nye områder / tema skal kartlegges. Det er imidlertid *ikke* gjennomført en egen risikovurdering for renseanlegget med overløp for å kartlegge kritiske punkter ved anlegget med tanke på vern av ytre miljø, kommende utfordringer med økt befolkningsvekst, klimaendringer, etc.

Kravet i gjeldende utslippstillatelse sier at avløpsvann skal gå til Leira. Det er ikke gjort en risikovurdering for hvilke konsekvenser det vil være at avløpsvann fra overløp fortsatt går til Jeksla som er en sterkt belastet resipient.

Det har i senere tid under perioder med stor snøsmelting og eller nedbør vært episoder der større mengder avløpsvann har gått i overløp ved Kløfta renseanlegg. Virksomheten jobber bevisst med å redusere innlekking av fremmedvann. Iverksatte tiltak så langt viser en nedadgående trend for innlekking av fremmedvann.

Det har nylig blitt gjennomført en oppdatering av beregningen av person ekvivalenter (pe) og belastningen er beregnet til 10.600 pe. I 2007 økte befolkningen i Jessheim kommune med 4 %, om lag 1.000 personer. I virksomhetens svar på brevkontrollen er det oppgitt at det er kjent at belastning på anlegget vil øke med 25 % fra 2007-nivå.

Virksomheten plikter å etablere, utøve og videreutvikle en internkontroll basert på en grunnleggende og løpende risikovurderinger. Internkontrollen skal dokumentere hvordan virksomheten arbeider for å redusere årsaker til og konsekvenser av uønskete hendelser for ytre miljø, ref. § 5, 2. ledd, pkt. 6 og 8. For renseanlegget med overløp vil det være særlig viktig med fokus på drift, vedlikehold og beredskap.

Risikovurderinger er også viktig for å utarbeide en tilfredsstillende beredskapsplan.

Aktuell skriftlig tilbakemelding:

En fullstendig risikovurdering for renseanlegget med overløp må fremlegges senest innen frist satt i rapportens oversendelsesbrev.

Avvik 2: Utslippskontrollen har vesentlige mangler

Avvik fra forurensingsforskriften § 14-11, HMS-internkontrollforskriften § 5, 2. ledd, punkt 7

Grunnlag for avviket:

- Fremdrift for akkrediteringsprosessen er ikke tilfredsstillende (vedtak mangler)
- Antall prøveuttak er ikke i samsvar med kravene
- Ikke alle pålagte analyseparametere blir utført
- Det er ikke tilrettelagt for vannmengdemåling (målerenne / overløp ikke etablert)
- Vannmengdemåling blir ikke utført ved anlegget
- Vannprøver blir ikke tatt ved representativ, mengdeproporsjonal prøvetaking
- Oppbevaring av prøver er ikke kvalitetssikret (utgår som punkt?)
- Vannanalyser blir ikke utført etter anerkjente standarder
- Beregning av renseeffekter og utslippsmengder

Kommentar:

Renseanlegget skal foreta primærrensing og skal dermed også redusere innhold av suspendert stoff (SS) med minst 50 % (eller til maksimum 60 mg/L), jfr. forurensningsforskriften §§ 14-2 og 14-6. Gjennom et kalenderår analyseres inn- og utslippsvannet for fosfor (tot-P) på 25 stk. ukeblandprøver, og biokjemisk oksygenforbruk (BOF₅) og kjemisk oksygenforbruk (KOF_{Cr}) på 25 stk. døgnblandprøver. I tillegg analyseres slammet for miljøgifter. Virksomheten må innføre SS som analyseparameter i sitt prøvetakingsprogram for å kunne kontrollere at renseprosesser på Kløfta gir påkrevd rensing for suspendert stoff slik forskriften krever.

I virksomhetens årsrapport til Fylkesmannen er renseeffekt for fosfor og total utslippsmengde fosfor feilberegnet.

Vedlagte formel for beregning av renseeffekt må legges inn i virksomhetens rutiner for egenkontroll av rensing og utslipp.

Aktuell skriftlig tilbakemelding:

Kopi av revidert prøvetakingsprogram må fremlegges senest innen frist satt i rapportens oversendelsesbrev.

6. Anmerkninger

Følgende forhold ble avdekket under inspeksjonen:

Anmerkning 1: Avviksbehandlingen kan forbedres

Ref. HMS-internkontrollforskriften § 5, 2. ledd, punkt 7.

Kommunen har etablert et skriftlig avviksbehandlingssystem. Meldeskjema for avvik er tilgjengelig på kommunens intranett. Avvik er vidt og generelt definert slik at nær sagt alle typer feil og mangler kan meldes som uønsket hendelse. Likevel er det i løpet av 2007 kun registrert ett avvik for renseanlegget i forbindelse med snøsmelting.

Avvikssystemet/-skjemaet er delt i to. Del 1 foretas av den som oppdager avviket. Vedkommende skal beskrive avviket, når og hvor det oppdaget og eventuelt strakstiltak. Skjema skal så leveres enhetsleder VAR og kvalitetsansvarlig som foretar videre oppfølging som iverksetting og evaluering av korrigerende tiltak. Avvik skal gjennomgå av ledelsen en gang per år.

Renseanlegget/-prosessen styres automatisk etter driftsparametere som bl.a. vannmengde og ledningsevne. Driftsparametere, pH og siktedyp m.v., blir målt eller avlest daglig og loggført i eget system (digitalt, nettbasert) sammen med alarmer fra overvåkningssystem.

Også analyseresultater blir loggført fortløpende.

Det blir utarbeidet årsrapport over driftsparametere, og månedlige oversikter over renseresultater gjennomgås på avdelingsmøter.

Virksomheten bør revidere sin praksis for registrering av avvik for avløpssystemet og ytre miljø. Gjentatte uønskete hendelser (tendenser) må også fanges opp, og registreres og behandles som avvik. I en slik sammenheng kan det være grunn til å se på en bedre sammenkjøring av avvikssystemet og loggsystemene for drift og analyseresultater.

For brukerne av avvikssystemet kan det være en hjelp å innføre definisjoner på hva som er avvik innen helse og arbeidsmiljø (H), ytre miljø (M), og sikkerhet og beredskap (S). I internkontrollens skriftlige arbeidsrutiner og driftsinstrukser kan det føres opp normer for hva som er "OK", evt. eksempler på hva som skal avviksbehandles, hva som er viktig og hva som er mindre viktig.

7. Andre forhold / observasjoner:

Prøvetaking og akkreditering:

Hva gjelder akkreditering eller kvalitetssikring av målinger og prøveuttaking og -lagring som virksomheten gjør selv på anlegget, har virksomheten brakt inn Aquateam til å veilede og kurse driftspersonell. Virksomheten bemerket at det var vanskelig å få oversikt over hvilke kriterier som må oppfylles for å oppnå god nok kvalitetssikring.

Prøver av urensset avløpsvann skjer før overløp ved rensenanlegg. Prøveuttak skjer automatisk og mengdeproporsjonalt. Døgnprøver lagres i kjøleskap, ukeblandprøver i fryser. Prøver sendes kjølt. Det benyttes laboratorium som er akkreditert for analysemetodene. I tillegg har kommunen sitt eget laboratorium ved Gardermoen rensenanlegg. Da det oppleves store forskjeller i analyseresultater mellom nåværende laboratorium (AnalyCen), tidligere laboratorium (NettLab) og eget laboratorium, kjøres det nå parallelle forsendelser av prøver for analyser hos hver av de tre for sammenligning.